eBook

4-daagse verkorte opleiding tot

Onderwijskundig i-Coach in het PO&VO

Begeleid leraren naar effectief digitaal onderwijs

Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid

via vinci academy creating company

C-LION

www.sbo.nl/icoach

Beste lezer,

Digitale geletterdheid is onmisbaar bij leren, leven en werken in een digitale samenleving. Er wordt van scholen al meer dan een halve eeuw verwacht dat ze leerlingen helpen om ICT-vaardiger te worden, maar de daadwerkelijke resultaten blijven uit. Het World Economic Forum schat dat waarschijnlijk zo'n 65% van de leerlingen die vandaag naar de basisschool gaan, later een baan vindt die nu nog niet bestaat. Hoe bereiden we leerlingen voor op een digitale toekomst?

De Monitor Digitale Geletterdheid primair onderwijs laat zien dat leerkrachten, ICT-coördinatoren, directeuren en bestuurders de digitale geletterdheid van hun leerlingen inschatten als onvoldoende, terwijl driekwart dit als een (zeer) grote noodzaak ziet. In het voortgezet onderwijs zijn leerlingen vaardig in het verzamelen, produceren en uitwisselen van digitale informatie, maar het evalueren van en reflecteren op deze informatie is minder vanzelfsprekend. We willen wel, maar hoe?

Het plan van curriculum.nu om de vastgelegde onderwijsinhoud te actualiseren richt zich op digitale geletterdheid als apart leergebied. Dit voorstel zal komende periode door de politiek meegenomen worden in de aanloop naar het nieuwe curriculum van 2022. Digitale geletterdheid is op veel scholen al een belangrijk aandachtspunt en dit zal komende jaren alleen maar toenemen.

Steeds meer scholen kiezen er daarom voor een verantwoordelijke aan te stellen, zodat de opleiding in digitale geletterdheid minder afhankelijk is van de interesse van afzonderlijke leraren: **de i-Coach.**

Wat doet een i-Coach precies? En waarom heeft jouw school een i-Coach nodig? Dit eBook heeft je antwoord op een aantal belangrijke vragen over de i-Coach.

Veel leesplezier!

Sam van der Schans

Congres- en opleidingsmanager Onderwijs bij het Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid

Inhoudsopgave

1. De I-coach

Wat is een i-Coach?
Wat zijn de 10 belangrijkste eigenschappen van een i-Coach?
Wat is het verschil tussen een ICT-coördinator en een i-Coach?

2. Digitale geletterdheid

Wat bedoelen we tegenwoordig met digitale geletterdheid?
Hoe ziet het leergebied digitale geletterdheid er uit volgens curriculum.nu?
Hoe staat het met de digitale geletterdheid van leerlingen in het PO & VO?

3. Ga jij de uitdaging aan?

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook

1. De I-coach

Wat is een i-Coach?

Een i-Coach is een docent met een nevenfunctie, deze docent speelt een essentiële rol in de digitale transitie door het prikkelen, ondersteunen, begeleiden en verbinden van docenten. De integratie van digitale geletterdheid staat of valt nu vaak met de interesse van afzonderlijke leraren, een bevlogen schoolleider of schoolbestuurder. Hoe zorg je voor een actieve houding van de docenten binnen jouw school? Als i-Coach kun je hier een belangrijke rol in nemen.

De **i** in i-Coach staat voor **i**nnovatie, **i**nspiratie en **i**nbedding van ICT in het onderwijsprogramma.

Als i-Coach ben jij enthousiast over de inzet van technologie in het onderwijs en houd jij je bezig met onder andere de volgende doelen:

- Ontwikkel en concretiseer jouw visie voor de toekomst rond digitaal onderwijs
- Professionaliseer en enthousiasmeer het onderwijsteam
- Zorg voor verbinding tussen docent, management & ICT'er!
- Zet digitale middelen effectief in om leren te ondersteunen en op een hoger niveau te brengen
- Organiseer kennisdeling binnen je school

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook

Wat zijn de 10 belangrijkste eigenschappen van een i-Coach?

Ontwikkelingen zoals internet en sociale media hebben het leven drastisch veranderd de afgelopen jaren. Zo ook het onderwijs; leraren hebben tegenwoordig te maken met kinderen en jongeren die toegang hebben tot smartphones, tablets, computers en socialmedia-platformen. Dit biedt veel mogelijkheden en tegelijkertijd verandering qua kennis en vaardigheden in het onderwijs. Wat zijn de tien belangrijkste eigenschappen van een i-Coach?

1. Verbind ICT en onderwijsinhoud, gebruik ICT om te leren
2. Stel didactiek voorop in plaats van techniek. Gebruik didactische werkvormen zoals oplossingsgericht werken en Action Learning
3. Inspireer, innoveer en zorg voor inbedding in het onderwijsprogramma
4. Gebruik theoretische modellen voor de integratie van ICT in het onderwijs
5. Organiseer leren van en met elkaar, zorg voor kennisdeling in de organisatie
6. Neem elke hulpvraag van collega's serieus: steunen in plaats van sturen
7. Laat andere nadenken over zaken die zij willen veranderen, wat is de gewenste situatie?
8. Houd de uiteindelijke doelen/resultaten in het oog
9. Wees flexibel maar bied tegelijkertijd structuur door middel van overzichten
10. Kijk naar de verschillende competenties in het team, sta open voor feedback van collega's en probeer niet te oordelen

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook

Wat is het verschil tussen een ICT-coördinator en een i-Coach?

Vrijwel elke school heeft een ICT-coördinator in dienst. Op veel scholen heeft een ICT-coördinator ook taken die hierboven zijn beschreven in het hoofdstuk “Wat is een i-coach?”. De benaming is natuurlijk ook niet wat het verschil maakt. Wat dan wel?

- ICT-coördinator: begeleidt de ICT-toepassingen in de school vanuit een technisch perspectief en is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het adviseren over- en instaleren, beveiligen en updaten van- software én hardware.
- i-Coach: zorgt voor innovatie, inspiratie en inbedding van ICT in het onderwijsprogramma vanuit een didactisch perspectief en is daardoor verantwoordelijk voor het begeleiden van leraren naar effectief digitaal onderwijs. Een i-Coach verbindt techniek en didactiek en schakelt tussen docent, management en de ICT-er.

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook

2. Digitale geletterdheid

Wat bedoelen we met digitale geletterdheid?

Ondanks het feit dat digitale geletterdheid waarschijnlijk pas in 2022 een officieel leergebied wordt in het Nederlandse curriculum, wordt er van scholen al meer dan een halve eeuw verwacht dat ze leerlingen helpen om ICT-vaardig te worden. We kunnen in deze periode drie fases onderscheiden:

- Beheersingsfase: Deze fase duurde van ongeveer 1960 tot midden jaren '80 en richtte zich vooral op technische kennis. Computers en internet stonden nog in de kinderschoenen en waren zeker niet aan de orde bij het grote publiek. Degene die er wel mee werkte waren vooral bezig met ontdekken hoe een computer werkt en eenvoudig programmeren.

- Toepassingsfase: deze fase duurde van midden jaren '80 tot de late jaren negentig. Internet kreeg zijn huidige vorm en veroverde langzaam positie in onderwijs, werk en vrije tijd. De focus ligt in deze fase op het leren gebruiken van algemene software.

Gedurende deze periode werd er vooral gericht op de *technisch procedurele dimensie* van ICT. Met de opkomst van de informatiemaatschappij is deze kennis ontoereikend. De overvloed aan informatie maakt dat er ook andere onderdelen bij digitale geletterdheid komen kijken: niet alleen hóe je informatie zoekt, maar ook wát je ermee kunt:

- Reflectiefase: vanaf de late jaren negentig tot op heden zien we steeds meer focus op mediawijsheid, informatievaardigheden en computationeel denken.

Er zijn verschillende definities voor digitale geletterdheid, maar samengenomen bevatten ze een aantal hoofdthema's: mediawijsheid, informatievaardigheden (verwerven en verwerken), computationeel denken (problemen oplossen), kritisch denken, creatief, innovatief en ethisch ICT gebruik (Europese commissie, 2007; DigComp, 2013; Siddiq et al., 2016). Specifiek voor het onderwijs is er door Curriculum.nu een leergebied uitgewerkt. Wat daarin staat lees op de volgende pagina.

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook

Hoe ziet het leergebied digitale geletterdheid er uit volgens curriculum.nu?

We willen leerlingen goed voorbereiden op de toekomst. Er is daarom wettelijk vastgesteld wat leerlingen moeten kennen én kunnen: kerndoelen die de basis vormen voor het vaststellen van lesinhouden. Deze kerndoelen zijn dertien jaar gelden voor het laatst vastgesteld en hebben daarom herziening nodig. Afgelopen jaar gingen verschillende ontwikkelteams uit het werkveld voor het eerst zélf aan de slag met het curriculum. Dit heeft geleid tot een voorstel voor een nieuw leergebied: digitale geletterdheid. De plannen werden op 10 oktober 2019 gepresenteerd en nu volgt een periode van politieke besluitvorming. Het nieuwe curriculum gaat in 2022 van start.

Digitale geletterdheid maakt nu nog geen deel uit van de kerndoelen en krijgt nu grotendeels plek in de andere leergebieden. Digitale geletterdheid kan andere leergebieden versterken, maar er zijn ook kennis en vaardigheden die moeilijker in een ander gebied te plaatsen zijn. Hiervoor zijn aparte lessen nodig. Het doel van digitale geletterdheid als apart leergebied is om leerlingen op eigen kracht te laten functioneren in een samenleving waarin digitale technologie en media een belangrijke plaats hebben.

Het leergebied Digitale Geletterdheid is door Curriculum.nu ingedeeld in zes thema's: (1) data & informatie, (2) veiligheid en privacy in de digitale wereld, (3) de werking van het (creatieve) gebruik van digitale technologie, (4) digitale communicatie & samenwerking, (5) digitaal burgerschap en (6) digitale economie. De thema's focussen op de concepten achter digitale technologie, omdat deze minder snel veranderen dan de toepassingen ervan. Het is belangrijk dat leerlingen ontwikkelingen begrijpen én daar zelf aan bij kunnen dragen.

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook

Hoe staat het met de digitale geletterdheid van leerlingen in het PO & VO?

Leraren schatten de digitale geletterdheid van hun leerlingen onvoldoende: een 4,9 op een schaal van 10, zo blijkt uit de Monitor digitale geletterdheid in het primair onderwijs. Aan dit onderzoek deden 5296 leerkrachten, ICT-coördinatoren, directeuren en bestuurders mee en maar liefst 3336 daarvan zien het als een zeer grote noodzaak om leerlingen digitaal vaardiger te maken (63%).

Zeven op de tien leerkrachten besteden dan ook aandacht aan digitale geletterdheid, maar slechts één tiende maakt gebruik van een leerlijn. Daarnaast wordt er vooral veel aandacht besteed aan ICT-basisvaardigheden en informatievaardigheden, maar minder aan mediawijsheid en computational thinking. Het onderwijs voor digitale geletterdheid behoeft verbetering: op veel scholen is het niet gestructureerd genoeg vormgegeven én omvat het niet het volledige spectrum van digitale geletterdheid. Dit terwijl toch 64% van de scholen aangeeft een persoon in dienst te hebben die zich bezig houdt met digitale onderwijsinnovaties.

De Monitor digitale geletterdheid voor het VO laat nog even op zich wachten en verschijnt in september 2020. De resultaten van de International Information and Computer Literacy Studie (2013) tonen aan dat ongeveer 78% van de leerlingen de vaardigheden rond het verzamelen, managen, produceren en uitwisselen van digitale informatie beheerst, terwijl het evalueren van de betrouwbaarheid, bruikbaarheid en relevantie van digitale informatie voor minder scholieren vanzelfsprekend is. Ook in het VO is nog een verbeterslag te maken.

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook

3. Ga jij de uitdaging aan?

Wil jij op jouw school structureel aan de slag met de leerlijnen van digitale geletterdheid? Neem jouw rol als I-coach en concretiseer je visie voor de toekomst van digitaal onderwijs. Door nú al aan de slag te gaan met het professionaliseren en enthousiasmeren van jouw onderwijsteam worden digitale middelen effectief ingezet in de klas. Hoewel digitale geletterdheid in 2022 pas officieel onderdeel wordt van het curriculum, vraagt de samenleving nu al om een effectieve voorbereiding van kinderen op een digitale toekomst!

De opleiding Onderwijskundig i-Coach in het PO & VO is direct toepasbaar in de praktijk. In vier dagen ga je aan de slag met jouw positie als I-coach en leer je hoe je jouw plannen communiceert. Digitale didactiek en mediawijsheid, onderdelen die nu nog vaak onderbelicht blijven in digitaal onderwijs, nemen een belangrijke plaats in deze opleiding. Na vier dagen weet jij hoe je jouw collega's motiveert en coacht, welke digitale tools je kunt inzetten en hoe je op jouw school nu al het verschil maakt.

Wil je meer informatie?

Bezoek de website of neem contact op met onze opleidingsadviseur:

Astrid Volkers

040-2972761

a.volkers@sbo.nl

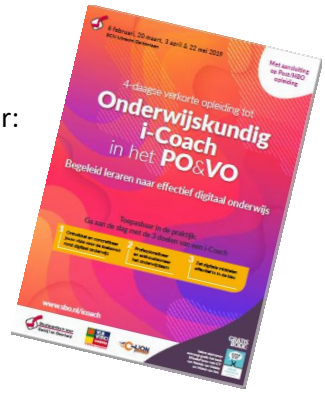

4-daagse verkorte opleiding tot
Onderwijskundig i-Coach
in het PO&VO
eBook